

21ste zondag door jaar A

Mt. 16, 13-20

Leiding geven is een van de moeilijkste dingen die er zijn. Vele soorten cursussen en trainingen worden georganiseerd om mensen te leren leiding te geven in bedrijven en organisaties, in de politiek en ook in de kerken. En dat is goed, want aan leidinggeven kleven twee grote gevaren.

Het eerste gevaar is dat men zich verheven gaat voelen boven de mensen over wie men de leiding heeft en losgezongen raakt van de gewone mensen wier belangen je juist ter harte zou moeten gaan. Meestal is dit een maskering van eigen innerlijke zwakte. En het gevolg is dat de arbeidsvreugde voor alle betrokken mensen, ook de leidinggevende zelf, wordt tenietgedaan. Nog erger is het wanneer dit soort leiderschap in de politiek de overhand krijgt. Kijk maar naar onze regering. En die is dan nog heilig vergeleken bij tal van andere regeringen in de wereld.

Het tweede gevaar is het te zwak leidinggeven, bijvoorbeeld uit angst voor conflicten. Noodzakelijke besluiten worden dan op de lange baan geschoven om mensen maar geen zeer te doen. Het gevolg is onduidelijkheid en uiteindelijk dat iedereen maar zijn eigen zin doet en het belang van het geheel uit het oog verliest. In onze tijd van individualisme dreigt vooral dit tweede gevaar.

Als geloofsgemeenschap hebben wij te maken met de leiding van de kerk. En ik trap een open deur in als ik constateer dat hierover wel heel verschillend wordt gedacht. Iedereen zal het erover eens zijn dat van de kerk een bezielende leiding moet uitgaan. Maar de een zal vinden dat die bezieling vooral uitgaat van duidelijkheid: duidelijkheid over wat we moeten geloven en hoe we moeten handelen. De kerk schrijft het voor en dan weten we tenminste waar we aan toe zijn. Dit verlangen naar duidelijkheid is begrijpelijk, maar kan problematisch worden wanneer die geloofswaarheden op gespannen voet komen te staan met hedendaagse inzichten over de natuur, over de mensen en over relaties tussen mensen. Denk alleen maar aan de leer van de kerk over echtscheiding en de huidige praktijk.

Anderen vinden dat de kerk, juist op grond van moderne inzichten, de mensen vrij moet laten in wat ze mogen geloven en hoe ze dat in praktijk willen brengen. Ook dit verlangen is begrijpelijk, maar ook dit is niet zonder gevaar. Het gevaar dat iedereen zijn eigen geloofje in elkaar knutselt en niemand meer weet wat ons gezamenlijk, als kerkgemeenschap bindt. Laten we deze twee uitersten nu even los en kijken we naar een kerkleider die in het evangelie van vandaag centraal staat: Petrus.

Als Jezus vraagt: “Wie zegt gij dat ik ben?” antwoordt hij: “Gij zijt de Christus de Zoon van de levende God!” En Jezus antwoordt dan: “Gij zijt Petrus en op deze rots zal ik mijn kerkgemeenschap bouwen”. Nu moeten we wel bedenken dat Mattheüs deze woorden opschreef toen Petrus al de marteldood was gestorven in Rome, als de bezielende leider van de christengemeente in die stad.

Als een lichtend voorbeeld. Petrus was niet de autoritaire paus die met het kerkelijk wetboek in de hand wel eens even zei hoe de mensen moesten geloven. Het kerkelijk wetboek bestond namelijk nog niet. Hij zal eerder een man zijn geweest die zijn mensen bemoedigde om hun geloof in Christus niet op te geven in moeilijke tijden, in tijden van vervolging. Want die bemoediging hadden de mensen nodig. Die bemoedigende opstelling heeft hem het gezag gegeven waarop de latere pausen zich zouden beroepen.

Wanneer we kijken naar de hedendaagse kerkleiders, zou het goed zijn wanneer ze Petrus in zijn bemoedigende rol, in zijn meelevende rol, tot voorbeeld zouden nemen. En veel kerkleiders doen dat ook, gelukkig. Maar zijn er ook die, overigens in hun oprechte streven om de kerkgemeenschap bijeen te houden, soms te angstvallig vasthouden aan onveranderlijke regels en interpretaties van geloofswaarheden. Want geloofswaarheden zijn wáár, maar altijd in de context van de realiteit, en die context is in 2023 anders dan in de tweede of twaalfde eeuw. Wat echter onveranderlijk van waarde is, is het herderschap van kerkleiders en pastores. Een herderschap dat mensen bemoedigt, een herderschap dat niet boven maar naast de mensen staat. Een herderschap dat onderricht aan de hand van het voorbeeld van Jezus én van de levenservaringen van mensen, zoals Jezus dat al deed in zijn tijd.

Zo'n herderschap is de rots waarop de geloofsgemeenschap kan worden gebouwd. Amen.

Jan van de Laar, pastor